

قطعنامه شورای امنیت بجای پیمان امنیتی کابل - واشنگتن محمد اکرام اندیشمند

هرچند وزیر خارجه ایالات متحده امریکا، روز بیست و پنجم قوس 1392 (16 دسمبر 2013) احتمال امضای پیمان امنیتی را با جانشین حامد کرزی مطرح کرد، اما تصویب قطعنامه جدید شورای امنیت ملل متحد یکی دیگر از گزینه هایی خواهد بود که نیاز به پیمان دو جانبه میان کابل و واشنگتن را منتفی می سازد. گفته می شود که این گزینه بر سر میز اعضای دایمی شورای امنیت قرار دارد و حتی به عنوان بدیل در صورت مخالفت جانشین رئیس جمهور کرزی مدنظر گرفته شده است؛ علی رغم آنکه امضای پیمان دو جانبه مذکور با رئیس جمهور کرزی و یا با جانشین وی پس از انتخابات ریاست جمهوری در بهار سال آینده خورشیدی و مسیحی همچنان از گزینه های ممکن در این مورد تلقی می شود.

قطعنامه جدید شورای امنیت ملل متحد در جهت بقای قوت های ناتو و امریکا در افغانستان در اجلاس ولادیمیر پوتین رئیس جمهور روسیه با فرماندهان ارتش آن کشور و وزیر خارجه روسیه (11 دسمبر 2013) نیز مورد گفتگو قرار گرفت. در نشست پوتین و ژنرالان روسی بر سر تقویت حضور نظامی روسیه در قطب شمال، اوضاع افغانستان و حضور نظامی امریکا و ناتو و پیمان امنیتی دو جانبه میان کابل و واشنگتن نیز ارزیابی شد. یک خبر نگار نشریه محلی در شهر اوفای روسیه به نقل از منابع آگاه می گوید که سرگئی لاوروف وزیر خارجه روسیه به پوتین و فرماندهان ارتش از اوضاع افغانستان گزارش داد. نکته مهم در این گزارش، سخن از تصویب قطع نامه جدید شورای امنیت ملل متحد بود که در آن، مجوز حضور نظامی ناتو پس از پایان سال 2014 تسجیل می شود. در این مورد گفته شد که مسکو پس از مذاکره با امریکا و ناتو در مورد افغانستان به این نتیجه و توافق رسیدند تا قوای ناتو و امریکا پس از سال 2014 بدون توجه به امضای پیمان دو جانبه امنیتی میان رئیس جمهور کرزی و ایالات متحده امریکا همچنان در افغانستان باقی بمانند. روسها زمانی به این توافق تن دادند که امریکا و ناتو به آنها، امتناع رئیس جمهور کرزی را از امضای پیمان دو جانبه امنیتی جدی و خطرناک تلقی و توضیح کردند. به نظر می رسد که امریکایی ها و متحدین اروپایی شان از امضای پیمان با رئیس جمهور کرزی ناامید شده و بدیل آنرا، مجوز شورای امنیت سازمان ملل پندارند. مارتین دیمپسی رئیس ستاد مشترک یا لوی درستیز ارتش امریکا در فرودگاه بگرام گفت (11 دسمبر 2013) که امریکا از بحث و مذاکرات جدید بر سر پیمان امنیتی با دولت افغانستان می پرهیزد. این اظهار نظر، احتمال مجوز جدید شورای امنیت ملل متحد در مورد تداوم حضور نظامی ناتو و امریکا را قوت بیشتر می بخشد، هر چند که ابراز نظر متناقض امریکایی ها بر سر پیمان دو جانبه امنیتی، کمتر از ابهام و موضع متغیر و متفاوت رئیس جمهور کرزی بر سر امضاء و عدم امضای این پیمان نیست.

امریکایی ها و متحدین اروپایی شان به مقامات روسیه از ضرورت حضور نظامی در افغانستان در جنگ با تروریسم و مسایل دیگر، چون مواد مخدر صحبت کردند که در صورت خروج ناتو و قطع کمک به افغانستان، این کشور به منبع بی ثباتی برای تمام

منطقه منجمله روسیه تبدیل می شود. مقامات روسی در این گفتگوها با ناتو، خواستار تدوین گزارش مستدل و مستند شدند تا حمایت کشورهای عضو سازمان شانگهای به خصوص حمایت و توافق چین را حاصل کنند. روس ها به ناتو و امریکایی ها اطمینان دادند که چین و تمام اعضای دایمی و مؤقت شورای امنیت ملل متحد از حضور نظامی ناتو پس از سال 2014 حمایت می کنند. در حالی که هنوز این خبر مورد تأیید و گزارش رسانه های معتبر بین المللی قرار نگرفته است، این پرسش به میان می آید که در صورت صحت چنین خبر و گزارشی، آیا روس ها و پیمان شانگهای به نحوی در عقب امتناع رئیس جمهور کرزی از امضای پیمان دو جانبه امنیتی با امریکا قرار ندارند؟ اگر این حدس و گمان بخشی از مخالفت های رئیس جمهور افغانستان در مورد امضای پیمان باشد، روس ها بدنبال چه اهدافی هستند؟

یکی از نکات قابل پاسخ به اهداف روسها در این مورد، جلوگیری از پیمان دوجانبه امنیتی و نظامی میان افغانستان و امریکا نه به منظور بیرون راندن نیروهای امریکایی و ناتو، بلکه برای ماندن این نیروها با مجوز شورای امنیت ملل متحد و تحت نظارت آن خواهد بود. در این صورت، روسیه و چین کم از کم میتوانند به نحوی در افغانستان دخیل باشند و نقش ایفا کنند. در حالی که با امضای پیمان دو جانبه امنیتی میان کابل و واشنگتن، آنها چنین زمینه و فرصتی را از دست میدهند. روسها از حضور نظامی امریکا و ناتو در افغانستان در یک حالت دو گانگی، با کراهت و نگرانی استقبال می کنند؛ در حالی که پایگاه نظامی امریکا را در کشوری که در دوران جنگ سرد بخشی از قلمرو نفوذ خود تلقی میکردند، نفرت آور و نگران کننده می پندارند. از جانب دیگر، حضور نظامی امریکایی ها را مهاری بر دهن القاعده و طالبان در جهت دورماندن از خطر آنها ارزیابی می کنند. حاکمیت مجدد طالبان و القاعده در افغانستان برای روس ها حتی بیشتر از حضور نظامی امریکا و ناتو، چالش برانگیز و خطر آفرین است. افزون بر این، درگیری مداوم امریکایی ها با افراط گرایان اسلامی در افغانستان همراه با خسارات مالی و جانی، برای روسها تماشایی و لذت بخش خواهد بود.

و اما سود و زیان مجوز شورای امنیت ملل متحد در بقای حضور نظامی امریکا و ناتو برای افغانستان بجای پیمان امنیتی دو جانبه میان کابل و واشنگتن چیست؟ تصویب قطعنامه شورای امنیت ملل متحد در جهت بقای نظامیان ناتو و امریکا برای افغانستان بسیار بیشتر از پیمان دوجانبه امنیتی کابل-واشنگتن، چالش آفرین و زیانبار است. افغانستان با قرار گرفتن در گرو دخالت و نفوذ قدرت های متفاوت و رقیب جهانی، فرصت بهره گیری مناسب را در ابعاد مختلف حیات سیاسی، اقتصادی، امنیتی و حتی استقلال و حاکمیت ملی از دست میدهد. این احتمال وجود خواهد داشت که افغانستان به میدان رقابت میان اعضای دایمی شورای امنیت سازمان ملل، بویژه رقابت های ناتو و سازمان شانگهای تبدیل شود. در حالی که بر عکس، افغانستان در یک پیمان دو جانبه با امریکا و یا هر کشور مقتدر دیگر، زمینه ها و فرصت های بهتر و بیشتری را در جهت استقلال، حاکمیت ملی و حتی پیشرفت اقتصادی و توسعه سایر عرصه های حیات بدست می آورد.

